Број 23 У Новом Саду, у уторак 30 јануара 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан данкута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечарњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За оглазе плаћа се по 12 пот. од ствара врсте ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чанића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 29

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Преокрет у Хрватској и Славонији.

Из сабора Хрватске и Славоније зачу се „радостан глас“, да су посредовањем владе посланици нашли пут, да се обустави опструкција.

Ту би требало да су дошле само још две речи: „за сад“, јер само је у питању адресе пронађен тај пут

Да видимо у чему се састоји тај пут? У 3. тачци адресе био је и израз: „Хрватски и српски народ“. Те су речи сад измењене овако: „Целокупан народ, коли Срби толи и Хрвати“. У 14. тачци биле су речи: „Хрватски и српски народ“. То се променуло и сад ће гласити: „Народ ових краљевина“.

Један део српско хрватске коалиције тврди: У ствари је све по старом. Но „Покрет“ вели, да је до споразума дошло само „самоватајом Срба посланика“. То значи: „Срби посланици су принели жртву“. А Срби посланици нису гласали за ову измену. Они су схватили, да то није једно и исто.

Ми ћемо још говорити о томе: Шта значе ове измене? На сваки начин те измене још нису такве, да би давале Србима потпуно оправдање зато, да су могли и морали изићи из хрватско српске коалиције.

Ми сматрамо да су Франковци нагонили хрватско-српску коалицију да им попусти и да мења. И то нам је у толико већма жао, што се то тиче Срба. Хијена је осетила крви и она ће тражити још више. Кад дође српско питање на ред, а оно мора доћи што пре, Франковци ће поново опструисати. А тешко се варамо ако кажемо, они ће опструисати и у другим питањима. Опструкција се не сме попуштати, она се мора скр'ати што пре, било у сабору било на биралишту.

Српско хрватска коалиција учинила је по нашем мишљењу погрешку. Да ли имамо право, то ће се ускоро показати. Морамо утврдити: Нису истинити гласови, да су српски посланици дали неку изјаву о којој је писао пре више дана „Обзор“. Бар радикали је нису дали.

И онда изјављујемо отворено: Одобравамо, што Срби посланици нису због овог питања изашли из хрватско српске коалиције. Ствар је одвише важна и судбоносна, али ћемо исто тако отворено изјавити: Сад је време! ако по несрећи дође време за то, да је наш свет постао после овог раздражљив и опрезнији, то се може разумети па и оправдати

Француска штампа

о финансијским приликама у Србији.

„Le Temps» од 22. ов. мес. донео је овај чланак: „Курс српског 4% зајма, поново се и чврсто попео на 84.85 дин. Ми смо већ раније објавили, да Србија емитује у овом тренутку један зајам од 95 милијона динара номинално, и да је та сума подељена на 190.000 обвезница од по 50 динара свако у злату. Овај се зајам има исплатити путем откупа све дотле, докле је вредност обвезница испод al pari, а помоћу шестомесечних вучења ако је њихова врвдност al pari или изнад. Исплата се има извршити најдаље у року од 50 год.

Годишња намењена отплата и интерес овога зајма, износи 4,800.000 дин. и она је осим државне гаранције, зајемчена и обезбеђена још и вишком чистих прихода самосталне монополске управе, који преостаје пошто се подмире зајмови од 1895 и 1902. год.

Тај је вишак износио за рачунску 1906. год. 13,500.000 динара.

Потребно је скренути пажњу о условима те гаранције напомињући у исто време и дејствовање и предмет самосталне монополске управе. Та је управа установљена законом од 8. (20) јула 1895. год. Она управља потпуно независно следећим монополима:

Монополима дувана, соли, петролеума, цигарн папира и палидрваца, као и приходима од трошаринских и крчмаринских марака. Тако се исто и царински приходи уносе у касу самосталне монополске управе. У том циљу царинска управа предаје сваких десет дана своје чисте приходе самосталној монополској управи.

Управни одбор самосталне монополске управе у коме имаоци обвезница имају и своја два представника дужан је према закону од 14. (27.) децембра 1906. год. да употреби своје чисте приходе, пошто подмири уједињени 4% зајам, као и друге зајмове поменуте законима од 8. (20.) јула 1892 год. и 26. јула (8. августа) 1905. год. на исплату купона, чији је рок истекао, као и извучених обвезница овога зајма. Српској се држави ни може предати никаква сума из преостатка вишка, који јој припада, пре него што се обезбеди потпуно провизија потребна за годишњине разних зајмова.

Ево овако је преглед резултата рачунске 1906. године.

Унесено у касу: 1. Дуван 15,634 000 дин. 2. Со 5,041.891 дин. 3. Петролеум 3.408.566 д. 4. Царина 8,955.502 дин. 5. Обртни порез 529,597 дин. 6. Од трошарине и крчмарских марака 5,676,195 дин. 7. Цигар папир 1,255.323 дин. 8. Палидрвца 797·926 дин.

Укупна сума бруто прихода (према објављеним месечним прегледима) износи 41,399.800 динара.

Од ове суме треба одбити: Издатке за куповине потребног материјала 3 535.290 дин. Издатке за опште трошкове, имају провизијоне дин. 4,111.759. Свега 7,647.049. Чист приход износи 33,752,751 дин.

Употреба прихода: Служба државног дуга: Српска 4% конверт. рента, рачунски год. 1906. 15,089.600 дин., зајам 5% монополски од 1902. год. 3,300.000 дин., српски лутријски зајам од 1881. год. 1,390.000 дин., дувански зајам од 1888. године 267.750 дин., интерес за руски зајам 187.500 дин., целокупна исплаћена сума износи 20,235.700 дин. Преостатак вишка непотребан за подмирење дуга, који се у будуће има употребити као залога за гаранцију новог 4½% зајма износи 13,517.051 дин., укупна сума прихода износи 33,752.751 дин Резерва, која се налази код самосталне монополске управе, према члану 13 закона од 30. јуна 1895. год. износи 1,575 500 динара.

Од самог почетка, то јест од 1896. год. чисти приходи самосталне монополске управе непрестано су расли. Они су се попели у 1906, год. од 18,614,700 дин. на 33,752.751 динар. У исто време су расли и преостатци вишкова који нису били потребни за годишњине зајмова; они су скочили од 1,862.780 на 13,517.051 динар, и намењени су да гамарантују годишњину новог зајма, која годишње износи 4,800.000 дин. Емисиона је вредност обвезница овога зајма 470 динара, или 94% и она се плаћа, као што је објављено 10% или 50 динара, при упису а сада приликом поделе обвезница од 15. до 20. фебруара или у две рате од 15. фебруара до 15 априла.

У интересу је уписника, да се послуже првим начином плаћања, да би уштедили интерес.

Купон од 3.73 дин., који ће представљати интерес од 3. (15.) фебруара до 2. (15.) априла 1907. год. биће присаједињен привременој обвезници.

Обвезница, која буде потпуно уплаћена приликом поделе обвезнице, доноси уписнику 4.78%, ту не рачунајући премију при исплати.

Упис ће се потврдити у суботу 9. фебруара 1907. год. и закључати се истог дана у Паризу: код царске отоманске банке, код контоара д' Секонта, код генералног друштва, париске и холандске банке за трговину и индустрију. Банка париске уније, код г. г. Е. Хоскије-м, и К°, код финансијског оријенталног друштва у филијалима и агенцијама тих завода. Упис ће се отворити и у Швајцарској. Уписивање се може вршити писмом или само за обвезница писања

После осуде патријарха Георгија.

Пишу нам из Сентомаша: — Овде је био Лаза Дунђерски да купи потписе на неком писмену. Бранковци му долазе сами и нуде се. А неке довива. Он говори: Потпиши ово. И ја сам ту. Кад ја могу потписати, можеш слободно и ти.

Један ми прича да није хтео. А Лаза Дунђерски му рече ово: Па кад нећеш тако, казаћу ти шта је, и ако немам много времена. А онај му рече: „Видим да се журите. Али ја знам шта је. Да се потписујемо за патријарха Георгија. Но он је под фелером; а ја нећу да ми после кажу: И ти сад треба с њим заједно, јер си и ти потписао. Он зна шта је нарадио, а учио је доста школа, па нек се сам извуче ако може. Мене није питао, кад је оно радио“.

Сви који су поле самосталнији у Сентомашу чуде се шта се ово збива. А слушао сам од сиротиње где веле: „Хоћемо и ми да бранимо патријарха српског, али не Георгија Бранковића, који је осрамотио патријарашки престо. И ми хоћемо да бранимо манастире, али не пацове у њима“.

* * *

Дознајемо, да иде врло тешко са потписима у корист патријарха. Чак и они не потписују, који су били политички свакојаки и били свачије уливце, а на те су потписе сигурно рачунали они, који створише у Новом Саду „друштво за праћење патријарха“. Много је шкодила она лаж у „Бранику“, да је бајаги краљ уништио решење сабора. Једно иначе политичко шевдало у Сомбору рече: Не дамо се варати. Да су казали поштено како стоји ствар, па још којекако, али кад су хтели да нас преваре као будале, не ухватише нас више.

Кад је било да се протестује против „Берзевицијевог предлога“ наше су женскиње само из Угарске без Хрватске и Славоније покупиле преко 30.000 српских потписа. А колико ће скупити из Угарске потписа ово „друштво за праћење патријарха“. Видећемо.

Њима је дошао у помоћ и осечки злогласни лист „Драва“. Али каква Драва?! Да дођу уз Драву и Дунав и Сава, па га не опраше више.

Догађаји у Бугарској

Кнезу Фердинанду не седи се у Софији. То се даје закључити из предлога министра председника, Петкова, који је затражио од народног собрања накнадни кредит од пола милиона динара за зидање новог кнежевог двора. Нови ће се двор још ове године почети да диже у

Трнову или Пловдиву. Рад ће почети чим наступи пролеће. Нови закон о чувању кнежеве личности у Бугарској већ је показао своју песницу. Одговорни уредник „Дена“, оптужен за увреду владара, осуђен је по том закону на 1 годину затвора и 2000 динара новчане казне, а одговорни уредник „Балканске Трибуне“, оптужен за исто дело и по истом закону, осуђен је на две године затвора и 5000 дин. новчане казне. Штрајк бугарских железничара још траје. Саобраћај је, поред свих оштрих владиних мера остао нередован. Дирекција бугарских железница јавила је српској дирекцији да не прима никакве вагоне означене за Бугарску, јер не зна шта да ради с њима. Због оскудице у локомотивама ниједан воз не циркулише на правцу Варна—Синдем. Остали возови задоцњавају по 50, 70, па и преко 100 минута.

Борба Срба у Маћедонији.

Софијска „Балканска Трибуна“ у 35. броју доноси чланак Српска пропаганда око Прилипа, и у њему износи успехе, које су Срби у последње време постигли у томе крају, старој постојбини легендарнога од Прилипа Марка. „Балканска Трибуна“ отворено признаје да су села прилепскога краја, који је био једна од најјачих бугарских тврђиња у Маћедонији, увидела своју заблуду, напустила егзархију и признали се Србима, што су у ствари од увек били. Колико тај успех у томе крају жести Бугаре, толико нас може веселити. — У селу Свиљеву на путу Весел Прилеп сукобила се бугарска чета коју је предводио војвода Сокула са српском четом коју је предводио Василије Трбић. Борба је трајала пуна три часа у којој је погинуо војвода Сокола са још осам његових другова а четири на месту остала су рањена.

Рањенике су Срби превили и однели их на сигурно место где ће их неговати до њиховог оздрављења, после ће их пустити у слободу. Жалосна братоубилачког рада, да браћа једни друге истребљују, а Турци се ли па сеире. Аусријанци се опет топе од милине.

Српски „Соко“ у Чуругу.

Пишу нам из Чуруга: Лепа и родољубива установа — Срп. Соко — одомаћиће се и код нас, у дичној Шајкашкој.

Наша вредна омладина основала је у Чуругу друштво „Соко“ са девизом: „у здравом телу здрава душа“. Усвојила је правила соколских дружина Карловачке, Вуковарске и т. д. За сада су чланови као оснивачи ови: Емил Тапавица, Душан Каленић, Миливој Каленић, Милан Завишић, Ђока Весић, Мита Рајков, Вељa Богосављев, Мика Васиљев, Мика Ђукић, Паја Андрин, Бранко Барјактаревић, Стеван Пушкаров, Миланко Лазић, Стеван Милићев, Милош Јованов, Обрад Ђесаров, Јован Кекић, Мика Попов, Бранко Давидовац, Г. Крњетин, др. Никола Белеслијин, Милан Ђуричић и Глиша Сабљица, — Радујемо се, што је и наша омладина у Шајкашкој пригрлила ову родољубиву установу и желимо јој успеха у истрајности.

Забава.

Великокикиндске српске занатлије приређују у корист подизања Змај-Јовиног споменика, на Сретеније 2. (15.) фебруара 1907. год. у просторијама занатлијског дома забаву с игранком.

Железница на Јадранско Море.

Читамо у „Трговинском Гласнику“: Ово питање тако важно почело је јако да занима и муханедански живаљ у Албанији и Скадру. Из једног извештаја цес. кр. конзулата у Скадру сазнајемо, да је на челу покрета за ово питање муханеданац Закуб Роја и хришћанин Паско Какарићи, оба виђени трговци у Скадру. Они су се обратили у име становника северне Албаније једном молбом султану да изда ираду за везу Скадра са железничком пругом Скопље—Митровица једном француско талијанском друштву. Што се тиче везе са којим пристаништем на Јадранском Мору, молиоци предлажу или Бар низ Реку Бојану или Сан Ђовано де Медуа. Осим ове молбе обратио се молбом великом везиру Хаци-Али паша и виђени Муханеданац Хусејин Драгуша за ову исту ствар. Он ће отпутовати у Цариград да лично своју молбу преда, а Скадар варош, ако Драгуша, не успе послане о свом трошку двојицу изасланика у Цариград да ово изведу. — Француски и талијански конзули живо се заузимају за ову ствар. Како је султан лично расположен да изда ираду за ову железницу, то ће се и ово по нас тако важно питање у скоро решити

Анархистичка освета

Из Њујорка јављају: У Патерсону, државни Њу-Јерзен, познатом седишту анархиста, изведен је ово дана препреден атентат. Тамошњи судија Кортезе, добио је у вече поштом у свој стан један завежљај. У присуству свога сина почео га је отварати. Одједном се захори ужасна праска. У завешљају том била је паклена справа, која је прела оног момента, кад је судија завешљај отворио. Последице су биле ужасне. Соба је потпуно разорена. Судија и његов син смртоносно су рањени. Држи се за извесно, да су тај атентат извеле анархисте. Кортез је врло оштро поступао против њих и с тога су хтели да га збришу с лица земље.

Брзојави „Застави“.

Стигли 29. јануара.

Осуђени официри.

Београд. Највиши војени суд потврдио је пресуду којом се 35 официра и подофисира који су учествовали у крагујевачкој афери, осуђују ужу и краћу тавницу.

Похара.

Москва. Јутрос су напали 19 непознати чиновника ксе и похарали 51.000 рубаља.

Глумачки „спор“.

Познање. Синоћ су у пољском позоришту позавадила се два глумца, пре почетка представе. Косубицки је Бајa ранио из револвера, па се онда сам убио.

ЛИСТАК.

Губернатор.

од Л. Андрејева.

(Наставак)

Он погледа отворено у сина; овај одговори зачуђеним погледом и скиде му руку с рамена:

— Па зар ниси добио одобрење из Петрограда?

— Па да, разуме се, и ја сам срећан, али... Аљеша! — с неспретном милоштом зрелога и од угледа човека он се загледа сину у лепе очи, — та они нису Турци. Али су наши, Руси, све Ивани и имењаци — Петри, а ја њих као Турке! А? Како је то?

— Они су бунтовници.

— Аљеша. Та на њима су крстови, а ја — он подиже прст — по крстовима!

— Колико ја знам, ти, тата никада ниси придавао Бог зна каквог значаја религији. Нашто онда крстови? То је лепо за какву наредбу у пуку, шта ли, а..

— Разуме се, потврди губернатор — али није ствар у крстовима. Ја говорим о томе што су они наши. Разумеш ли, Аљеша, наши Да сам ја Немац, Август Карловић, Шмит Делтмолт па хајде де, али ето ја сам Петар па још Илић.

Официру биваше све досадније.

— Ти се, тата нешто буниш. Од куд сад искрсоше Немци? Најзад, ако хоћеш, и Немци убијају Немце, Французи Француза и т. д. Што да Руси не убијају Русе? Као државни радник треба да знаш, да је у држави најглавнија ствар ред, и ма ко га нарушио, све једно је. Кад бих га ја нарушио — ти си дужан да убијеш мене, као Турчина.

— То је истина! — климну главом губернатор и стаде шетати по соби. То је истина.

И заустави се.

— Али то је од глади Аљеша! Да си их ти видео.

— Зензијевски сељаци су се тако исто бунили, па ти то није сметало да их сјајно тучеш.

— Друго је туђи, а друго.. Онај лудак поређао их као дивљач, а ја погледа у њихове ноге и помислих: ове ноге неће никад више ићи.. Ти, Алексије, нећеш да ме разумеш. Џелат је тако исто државна потреба, али бити..

— Шта ти, оче, говориш!

— Ја знам, ја осећам: мене ће убити. Не плашим се смрти — губернатор заклима седом главом и строго погледа у сина — али знам: убиће ме. Никако нисам разумео, све сам мислио: па шта је с тим? Он рашири велике дебеле прсте и брзо их скупи у песницу — али сад разумем: мене ће убити. Најзад се смејати, ти си још млад, али ја сам данас осерио смрт, овде у глави. У глави:

— Тата, ја те молим, набави козаке, тражи новац за одбрану. Теби ће све дати. Молим те као син, молим те у име Русије, којој је потребан твој живот.

— А ко ће ме убити други ако не Русија? И против кога да набавим козаке? Против Русије у име Русије. И зар могу спасти козаци, агенти и стражари човека, коме је смрт ево ту, на челу. Ти си, Аљеша, пио мало вечерас за вечером, али си трезан и разумећеш: ја осећам смрт. Још тамо, у шупи, ја сам осетио, али нисам знао шта је то. Глупо је ово што ти говорим о крстовита и Русима није у томе ствар. Видиш ли ову мараму?

(Наставиће се).

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 8. феуара 1906. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 12 кр 90 п до 13 кр. 10 п.

Раж средње каквоће 12 кр. 75 п. до 12 кр. 80 п.

Јечам за храну 12 кр. 95 пот. до 13 кр. 25 пот.

Јечам за кување пива — кр. — п до — кр. — п.

Зоб прве каквоће 14 кр. 90 п до 15 кр. 40 п.

Зоб средње каквоће — кр. — п. до — кр. — п.

Кукуруз домаћи 9 кр 95 пот до 10 кр. 25 п.

Термини.

Жито за април 1907. 14 кр. 80 п до 14 кр 82 п.

Жито за октобар 15 кр 52 п до 15 кр. 54 п.

Раж за април 1907 13 кр. 42 п до 13 кр. 44 пот.

Кукуруз за мај 1097. г. 10 кр. 34 п. 10 кр. 36 п.

Репица за август 25 кр 90 пот. до да 26 кр. 10 пот.

Све од 100 кила

ЗА СВОЈУ ПАПУЧАРСКУ РАДЊУ

потребујем

2 ваљана момка

који одма могу у радњу ступити а плата је по способности. Место трајно.

Душан Путник

I. 127 1—2 у Новом Саду.

ВЕШТОГ

бријачког помоћника

који је навршио 20 година свога живота, потребујем. Ступити може одмах. Обратити се ваља на

I 127 2—3 **J. Наумовића**

берберина у Бања-Луку.

ПОЗИВ.

ВРШАЧКА СРПСКА БАНКА

ДЕОНИЧКО ДРУШТВО

имаће 4. (17.) фебруара 1907. год. у 2 сата по подне у великој дворани српске црквене опћине у Вршцу услед мин. наредбе

ВАНРЕДНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

у коју се позивају сви деоничари.

Дневни ред:

1.) Оверовљење присутних чланова.
2.) Измена основних правила.
2.) Избор чланова за оверовљење скупштинског записника

у Вршцу, 26. јан. (8. фебр.) 1907.

130 1—1 **Управа.**

Примедба: Упозоравају се деоничари, да у смислу основних правила само они могу учествовати који на 3 дана пре скупштине депонују своје признанице о уплати деоница код управе и о томе писмену потврду добију

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.